

In zeven stappen naar een optimale bemesting

Compleet beeld met Bemestingsplanner

Akkerbouwers laten zich te veel leiden door de bemestingsnormen. Maak een gedegen bemestingsplan om bodem en gewas zo goed mogelijk te voeden, zegt Anna Zwijnenburg. Natuurlijk moet dat passen binnen de regels. De NutriNorm Bemestingsplanner is een hulpmiddel dat de Topbodem-coach gebruikt om naar een goed plan te komen.

„Het is jammer dat we het vooral hebben over normen en ruimte voor stikstof en fosfaat. Het zou moeten gaan over wat de gewassen en de bodem nodig hebben. Met een goed bemestingsplan bereken je dit en kun je de beste afgewogen keuzes maken, ook als de bemestingsruimte op basis van de norm te krap is. Kijk hoe het past binnen de

ruimte die je hebt en reken niet simpelweg de ruimte vol.”

Anna Zwijnenburg geeft namens OCI Agro regelmatig uitleg over de beste aanpak van de bemesting aan groepen telers. Het liefst neemt ze dan stapsgewijs door hoe je tot een goede voeding van de bodem en van het gewas komt. Dat zijn twee dingen

die allebei belangrijk zijn. De NutriNorm Bemestingsplanner van OCI Agro is een vrij beschikbaar hulpmiddel dat verder kijkt dan de meststoffen van deze leverancier. Daarom kan een teler hier goed naar ieder aspect apart kijken: bodemvoeding en plantenvoeding, zowel op gewas als op bedrijfsniveau. De kunstmest werkt volgens

Kunstmest in korrel- of vloeibare vorm heeft een verschillende werking, zeker in een fris voorjaar.

Zwijnenburg alleen dan optimaal als het bodembeheer ook doordacht is. „Rendement van kunstmest is op een goede bodem veel beter”, zegt Zwijnenburg.

Stap 1: bodemanalyse

Door in stappen door het plan heen te gaan mist de teler geen zaken. De eerste stap die Zwijnenburg doet, is het bekijken van de bodemanalyse. Voor fosfaatdifferentiatie is een teler verplicht zo'n analyse minstens eens per vier jaar te maken. „Het is een belangrijk hulpmiddel, maar boeren vinden het best lastig een bodemanalyse te lezen. Het gaat niet enkel om een blij moment als de Pw-waarde laag blijkt te zijn. Je kunt er belangrijke informatie uit halen om de meststoffenkeuze te maken. Is de fosfaattoestand laag en de grond slempgevoelig, dan kies je bijvoorbeeld voor fosfaataanvoer uit vaste mest, zodat je ook veel organische stof aanvoert. Bouw je tevens oude kracht (stikstof leverend vermogen) in de bodem op.”

Ze vervolgt: „Een parameter die handig is bij het maken van de keuze voor organische fosfaatbemesting is de fosfaatbuffering. Is de grond in staat snel fosfaat aan te vullen en is de doorworteling goed mogelijk, dan kan de boer kiezen voor organische bodemvoeding, terwijl anders de startgift met fosfaat belangrijker is. Het is ideaal om fosfaat en kalium uit organische reststromen te halen. Kunstmest met alleen stikstof is goedkoper dan kunstmest met P en K. Je kunt goed vertrouwen op beschikbaarheid van fosfaat en kalium uit de reststromen. Een kleine correctie met mangaan of andere sporenelementen is mogelijk in het seizoen. Fosfaat in de rij kan voor een snelle start zorgen, maar als de grond slempgevoelig is en je denkt aan de lange termijn, dan kun je die ruimte beter gebruiken om de slempgevoeligheid te verminderen.”

Stap 2: teeltjaar

Ervaringen uit het afgelopen teeltjaar geven de akkerbouwer belangrijke informatie voor het plan. Zwijnenburg noemt bijvoorbeeld de resultaten in de teelt met suikergehalten of onderwatergewichten. De teler kijkt wat er met de vruchtwisseling kan. Levert de

voorvrucht bijvoorbeeld veel nutriënten of is de groenbemester behulpzaam? Als er risico op structuurbederf is door een late oogst op een natte akker, dan weet de teler dat dit meeweegt in de teelt van volgend jaar. Zwijnenburg: „De bodemanalyse kan wel heel mooi zijn, maar bij een slechte bodemstructuur is het een papieren waarheid.”

Stap 3: volggewas

De derde stap is de keuze van de teler welk perceel het beste is voor welk volggewas. Met de informatie over het afgelopen jaar en de bodemanalyse kan de teler hier wat in bijstellen.

Stap 4: voorvruchten

Sommige voorvruchten hebben een veel langere nawerking. Dat zie je niet aan de bodemanalyse en je moet verder terugkijken dan het afgelopen groeiseizoen. Als voorbeelden noemt Zwijnenburg luzerne

TOPBODEM

Topbodem coacht vijf jaar lang vijf akkerbouwers met een uitdagende bodem in bodemmanagement en is een initiatief van Akker en Akkerwijzer.nl. Partners zijn Eurofins Agro, OCI Agro, NMI, Agro-metius, Vandinter Semo, Stichting Veldleeuwerik en Praktijkonderzoek Plant & Omgeving.

of gras-klover. De voordelen kunnen enkele jaren merkbaar zijn, ook in de saldo's van gewassen die enkele jaren later op het perceel staan. Mooi meegenomen, aldus de bemestingsspecialist.

Stap 5: meststoffenkeuze

Voor het opbouwen van oude kracht in de bodem kijkt de boer verder vooruit dan bemestingsplan 2018. De keuze voor organische of kunstmeststoffen hangt daarmee samen. In feite denkt de boer bij deze keuze ook aan de opvolgers, maar, en dat vindt Zwijnenburg ook zeker een argument, bij de opbouw van deze factor profiteert de teler ook al binnen tien jaar. De nalevering van mineralen uit de bodem door deze oude kracht is per gewas verschillend. Hier profiteren gewassen die tot laat in het seizoen op het veld staan het sterkst. Zwijnenburg geeft een voorbeeld hiervan. Dat gewas kan op termijn met wat minder stikstof toe als de nalevering groeit. Overvoeren van de bodem met organische ►

Zeer belangrijk aan het zelf doorlopen van een compleet bemestingsplan is volgens Anna Zwijnenburg dat de boer de discussie aan kan met erfbetreders van toeleverende bedrijven. „Probeer een volwaardige gesprekspartner te zijn voor je adviseur. Dat is goed voor je bedrijf.”

Compost strooien is goed, maar ook hier kun je strategisch aan de hoeveelheid rekenen, adviseert Anna Zwijnenburg.

of sporen meststoffen is onverstandig volgens Zwijnenburg. „Baat het niet, dan schaadt het niet, klopt niet in dit verband. Bemest op maat. Te hoog bemesten met stikstof is slecht voor suikergehalten en onderwatergewicht. Bij borium is de scheidslijn tussen te weinig of te veel dun. Zwavel wordt wel eens te gemakkelijk geadviseerd. Bij te veel zwavel loopt de opname van selenium en koper minder goed, wat zeker bij grasland nadelige gevolgen heeft voor de diergezondheid.”

Stap 6: bemestingsnormen

Dan komt toch de onvermijdelijke rekensom met normen. Bij dit ‘noodzakelijke beleidsstukje’ wijst Zwijnenburg erop dat werkingscoëfficiënten in de praktijk anders kunnen zijn. Zo gaat er stikstof uit de organische mest naar volgend jaar en geeft de teler dus meer dan wat dit jaar vrijkomt. Los daarvan is de lengte van de teelt en het weer bepalend. Van drijfmest die gegeven wordt, profiteert een gewas sla in het volgende jaar weinig, maar aardappelen en bieten hebben hier in het volgende jaar veel meer aan. „Je kunt rekenen met de wetgeving, maar je moet voor het succes van de teelt rekenen met de landbouwkundige waarden. Bijvoorbeeld met een rundveedrijfmest die rond zaai of poten gegeven wordt; dit kan onvoldoende zijn als startgift. In maart, als de mineralisatie nog op gang moet komen, heb je geen profijt van de organische mest, maar je kunt wel minderen bij de tweede kunstmestgift. Verder vraagt vertering van organisch materiaal in

het voorjaar wat extra stikstof.” Dus bij de constatering van onverteerde gewasresten zoals stro is extra stikstof aan de basis een optie.

De ene stikstofmest is de andere niet. Volgens Zwijnenburg werkt stikstof uit ureum in het voorjaar langzamer. Wereldwijd wordt veel ureum gebruikt, maar voor de vroege werking en voor de milieubelasting gaat haar voorkeur uit naar KAS of alleen ammoniumhoudende meststoffen. Met urease-remmers is uitspoeling van ureumstikstof te beperken, maar dan wordt de mest nóg trager in het

‘Akkerbouwers laten zich te veel leiden door de mestnormen’

voorjaar. „Vloeibaar kan goedkoper zijn en makkelijker, maar het is niet per definitie efficiënter.”

Stap 7: gewasmonitoring

Als de teler alles tijdens het maken van het plan in de Bemestingsplanner heeft ingevuld, komt tijdens het seizoen de laatste stap: het monitoren van het gewas. De NutriNorm Bemestingsplanner heeft de mogelijkheid

om veel informatie van de teler en de bodemanalyse te combineren. Daarnaast houdt dit hulpmiddel rekening met de historie van het perceel. Bodemverbeterende maatregelen uit de afgelopen jaren wegen mee in het advies voor bodem en gewas. Het bodemadvies kijkt vier jaar vooruit en het teeltadvies één jaar. De teler vult de meststoffenkeuze in en de module rekent aan de werking vanuit landbouwkundig oogpunt. Zwijnenburg ziet als voordeel van de aanpak met de planner dat er voor iedere kavel andere informatie uit komt. „Er is niet één bemestingsadvies voor heel Nederland en het is afhankelijk van het seizoen welke nutriënten beschikbaar zijn, dus bij overbemesten ga je eerst naar het gewas kijken en dan pas strooien.” Of de teler compost in de stoppel gaat strooien, is afhankelijk van wat er nodig is, niet hoeveel wettelijk mag. Als voorbeeld geeft Zwijnenburg een praktijksituatie waarin zonder compost de organische-stofbalans negatief uitkomt, maar met het totaal invullen van de ruimte met 15 ton compost een plus. „Bij balans als doel is 10 ton compost genoeg en kan de 5 ton naar een perceel waar het meer nodig is.” Overvoeren met organische stof is volgens de bemestingspecialist niet verstandig. Beter is om met regelmaat een afgepaste hoeveelheid aan te voeren en zo het bodemleven in balans te houden. „En dan blijven waarnemen in het gewas en corrigeren in het seizoen. Dat waarnemen kun je jezelf goed leren.” ■